



DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Virker for et skønnere Danmark

Til presse og myndigheder

København den 7. juni 2022

ÅBENT BREV

DANMARKS KYSTER ER VORES SVAR PÅ ALPERNE – de skal udvikles med behørig omtanke

Akademiraadet opfordrer til større indlevelse i de kystlandskaber, der er vores fælles 'naturarv', når turismestrategierne skal udtænkes.

Akademiraadet har modtaget en række henvendelser fra fagfæller og bekymrede borgere angående nogle omfattende byggeprojekter relateret til turisme i det danske kystlandskab. Vi ønsker med denne udtalelse at sætte fokus på behovet for en grundlæggende og principiell samtale om udviklingen af såvel turismestrategier som konkrete byggerier i hele landet.

En række eksempler af forskellig karakter viser, at bekymringen er velbegrundet. Vi står som nation overfor en planmæssig udfordring, der rækker ud over den enkelte kommune og derfor kræver en national diskussion.

Siden kommunalreformen i 2007 har det været kommunernes ansvar at fastholde de lokale værdier, og det har været en udfordring mange steder. I mange mindre kommuner er ressourcerne til planlægning af byer og landskaber beskedne, og ambitiøse investorers forslag kan umiddelbart fremstå som positive bidrag til kommunens udvikling og økonomi. Men projekterne mangler alt for ofte tilpasning til den lokale sammenhæng. Ideerne er hentet fra hele verden uden tanke for, at det, der måske virker ét sted, kan være umuligt i en anden sammenhæng. Det er ikke altid, at lokale investorer og politikere kan gennemskue konsekvenserne af deres beslutninger, før det er for sent.

Et eksempel, der har fået grundig mediedækning, er opførelsen af områder med mega-sommerhuse til kommerciel udlejning. Disse bebyggelser omkalfatrer fuldstændig velfungerende, rolige og skønne sommerhusområder mange steder i landet. Nogle steder er de ovenikøbet opført ulovligt, men får alligevel lov til at blive stående. Dette bør mane til eftertænkning i de kommuner, der står overfor tilsvarende udfordringer: de store sommerhuse i parcelhuslignende anlæg skaber ikke værdi for kommunen eller for resten af sommerhusområdet, tværtimod.

De uskønne bebyggelser med deres festglade lejere forringer direkte værdien af det område, de ligger i.

Andre steder i landet - som for eksempel i Søndervig - er det, der planlægges, fabrikslignende haller, der rummer vandlande og andre forlystelser, uden på nogen som helst måde at bidrage til omgivelserne.

Senest er projektet 'Raunonia' blevet bragt til Akademirådets kendskab af bekymrede borgere. Planen er her at bygge en række kunstige øer i den smukke Ringkøbing Fjord efter en plan, der mest minder om noget, vi så for 20 år siden i Dubai, hvor det den dag i dag ikke er nogen investeringssucces.

Eksemplerne er mange, og rejser spørgsmålet om, hvorvidt kommunerne er rustet til at klare planlægningsansvaret. Det kræver faglige ressourcer at kunne gennemskue og evaluere komplekse anlægsprojekter. Tilmed ser Akademirådet gang på gang, som i de ovenfor nævnte projekter, at eksterne rådgivere "sælger" projekter på et underlødigt grundlag.

Akademirådet anerkender turismens betydning for lokalsamfundets økonomi, ikke mindst i de områder, der er udfordrede af vandringen fra små til store byer. Destinationsudvikling er i sig selv et godt og vigtigt formål. For hvis vi handler rigtigt, kan vi sikre, at både naturen og den lokale kulturhistorie kan blive løftestang for en udvikling, der modvirker, at landet knækker mellem by og land.

Det er imidlertid værd at tænke over, hvilken form for turisme, man gerne vil tiltrække. Det er en kendt erfaring mange steder i Europa, at discountturisme uden rodfastelse i den lokale fortælling, i vores naturarv, er en kortsigtet gevinst og dårlig langsigtet økonomi for et lokalsamfund. Nogle former for turisme skræmmer ligefrem andre turister væk. For eksempel har discountturisme i Spanien ført til ødelagte kystlandskaber og til svigtende besøg. Det er dyrt at bygge, men endnu mere kostbart at bygge det forkerte på det forkerte sted.

De uberørte kyster repræsenterer i sig selv en kæmpe værdi for Danmark. Kysterne er Danmarks svar på Alperne, og turister strømmer til, især fra nabolandene, for at opleve de mange forskellige typer kystlandskab. Vi skal passe meget på, at vi ikke ødelægger de attraktioner, som turisterne kommer for at opleve. Og vi skal sikre os, at de investeringer, vi gør i dag, har lang tids holdbarhed.

Akademiraadet vil derfor på det kraftigste opfordre landets kystkommuner til at tænke sig om en ekstra gang, inden de sætter gang i store projekter i det sårbare kystlandskab.

Akademiraadet anbefaler:

- 1) at der etableres en national handlingsplan, der omfatter en bæredygtig sammentænkning af naturudvikling, biodiversitet, kystbeskyttelse og kulturarv. En sådan handlingsplan bør rumme langtidsholdbare forslag til destinationsudvikling og bæredygtig vækst med udgangspunkt i de eksisterende kvaliteter i lokalområderne.
- 2) at kommunerne udvikler kommuneplaner, der tager udgangspunkt i de eksisterende kvaliteter i kommunen, såvel i byerne som i landområderne og langs kysterne. Hvis kommunerne har brug for rådgivning udefra til denne planlægning, bør politikerne sikre sig, at rådgiverne er uafhængige af investor-interesser.
- 3) at kommunerne involverer lokalbefolkningen i alle faser af planlægningen og af eventuelle udviklingsprojekter. Lokalbefolkningen er den stærkeste ressource og idébank, når der på én gang skal passes på de landskabelige karaktertræk og fortællinger og skabes nye visioner.

Venlig hilsen

AKADEMIRAADET

